

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 27 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Łosik

Protokolant: protokolant sądowy M. S.

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2016 r. w Poznaniu na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. K.**

przeciwko **S. A.**

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.500zł (trzy tysiące pięćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
2. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.392zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.
3. Oddala wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

SSO Anna Łosik

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 listopada 2014 r., sprecyzowanym w piśmie procesowanym datowanym na 18 kwietnia 2016 r. sporządzonym przez profesjonalnego pełnomocnika, Z. K. wniósł o zasądzenie od S. A. kwoty 3.500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za bezprawne naruszenie autorskich praw majątkowych należących do powoda oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych; nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

W uzasadnieniu powód wskazał, że prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w C. i posiada autorskie prawa majątkowe do materiałów do nauki języka włoskiego pod nazwą: „I. Metodo D. [LIBRO 1].doc”, które nabył płacąc autorom podręcznika kwotę 12.000zł. Pozwany naruszył autorskie prawa majątkowe powoda do wymienionego utworu, poprzez umieszczenie na portalu chomikuj.pl ,z konta o nazwie „chomikserialowo”, pliku pod nazwą: „I. Metodo D. [LIBRO 1].doc”, który zawierał należące do powoda materiały nauki do języka włoskiego. Utwór znajdował się w niezabezpieczonym hasłem folderze. Tym samym był ogólnie dostępny, gdyż każdy użytkownik portalu posiadał możliwość pobrania materiałów. Wyrokiem z dnia 24 września 2014 r. S. R. P.– G. J.wP., sygn. akt (...), umorzył warunkowo postępowanie karne wobec S. A. o czyn z art. 116 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych na okres próby wynoszący jeden rok oraz na podstawie art. 67 § 3 k.k. oraz orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody w kwocie 59 zł na rzecz powoda. Powód podał, że na należącej do niego stronie internetowej znajdują się oferta z zakupu licencji na utwory, do których powód posiada wyłączne autorskie prawa majątkowe. Oplata za udzielenie licencji za korzystanie i dalsze rozpowszechnianie materiałów do nauki języka włoskiego „I. Metodo D., Libro” wynosi 3.500zł i została skalkulowana przy uwzględnieniu kosztów powstania podręcznika (k.2-2v i k.123-126).

Postanowieniem z dnia 17 lipca 2015 r. S. R. P. G.i J. w P. stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i na podstawie art. 200 § 1 k.p.c. w zw. z art. 17 pkt. 2 k.p.c. przekazał sprawę według właściwości do Sądu Okręgowego w Poznaniu, Wydziału Cywilnego (k.56).

W odpowiedzi na pozew z dnia 12 października 2015 r. S. A. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podkreślił, że obowiązek naprawienia szkody został już prawomocnie zasądzony wyrokiem S. R. P. – G. J. w P.. Co więcej pozwany naprawił szkodę w całości. Poza tym pozwany zaprzeczył, aby ktokolwiek ściągnął program objęty prawami autorskimi poza powodem. Zarzucił, że szkoda nie została wykazana co do zasady, jak i jej wysokości. Co więcej wskazana kwota w wysokości 3.500 zł jest wątpliwa, albowiem na stronie internetowej powoda została ona wprowadzona dopiero w dniu 20 marca 2015 r. Powód nie wykazał, aby pozwany korzystał z przedmiotowego utworu w sposób określony zasadami licencji. Nie ma zatem podstaw, aby obciążać pozwanego kosztami licencji, polegającej na możliwości rozpowszechniania i sprzedaży utworu w kwocie 3.500 zł, w sytuacji gdy koszt rynkowy jednego egzemplarza wynosi 59 zł. Pozwany wskazał, że program był ściągnięty przez niego pomyłkowo i został usunięty po spostrzeżeniu tego błędu w dniu 14 stycznia 2013 r. (k.68-70).

W piśmie procesowym z dnia 24 listopada 2015r. powód wyjaśnił, że oferta zakupu obowiązuje od 1 stycznia 2006r., a data 10 marca 2015r. jest datą wydruku zakładki „rozpowszechnianie”(k. 68-70).

Sąd ustalił co następuje:

Z. K. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w C., w ramach której zawiera umowy sprzedaży materiałów dydaktycznych m.in. do nauki języka włoskiego. Powodowi przysługują wyłączne autorskie prawa majątkowe do utworu o nazwie „I. Metodo D., Libro” będącego podręcznikiem do nauki języka włoskiego w formie elektronicznej. Swoje prawa powód nabył na podstawie umowy z dnia 26 marca 2004 r. o opracowanie materiałów dydaktycznych zawartej ze szkoła językową E. A. C. M..

Przedmiotem umowy było opracowanie i napisanie materiałów dydaktycznych do nauki języka włoskiego, opartych na metodzie bezpośredniej, składających się z czterech części (podręczników), obejmujących swym zakresem słownictwo i struktury gramatyczno-semantyczne pozwalające osiągnąć poziom języka umożliwiający swobodną komunikację. Przedmiot umowy został wykonany w formie elektronicznej. Na podstawie wskazanego kontraktu powód nabył wszelkie prawa autorskie związane z materiałami dydaktycznymi, które stały się jego własnością w dniu podpisania umowy. Z tytułu wykonania umowy powód zapłacił zleceniobiorcy kwotę 12.000zł.

Dowód: uwierzytelniony odpis umowy w przedmiocie opracowania materiałów dydaktycznych wraz z aneksami (k.129-138),

Pozwany nigdy nie nabył licencji na rozpowszechnianie materiałów powoda.

W dniu 26 października 2012 r. pozwany S. A. umieścił na portalu chomikuj.pl jako użytkownik konta o nazwie „chomikserialowo” plik pod nazwą: „I. Metodo D. [LIBRO 1].doc”, który zawierał należące do powoda materiały do nauki języka włoskiego. Utwór znajdował się w niezabezpieczonym hasłem folderze. Tym samym inni użytkownicy portalu uzyskali do niego nieograniczony dostęp.

Regulamin portalu chomikuj.pl zabrania rozpowszechniania utworów z naruszeniem praw autorskich.

Dowód: okoliczności bezsporne.

Nie jest wiadome ilu użytkowników portalu chomikuj.pl mogło pobrać plik ze względu na fakt, iż portal nie udostępnia informacji w tym zakresie. Utwór został pobrany przez powoda. Niewątpliwie użytkownicy portalu chomikuj.pl rozpowszechniają materiały powoda w formie plików elektronicznych.

Dowód: zeznania powoda na rozprawie z dnia 29 2016 r. (k.146-148), zrzuty z ekranu obrazujące pobrania (k.142-143), wniosek o warunkowe umorzenie postępowania (akta sprawy o sygn. III K. 390/14, k.52-53).

Wyrokiem z dnia 24 września 2014 r. S. R. P. – G. J. w P., sygn. akt(...), umorzył warunkowo postępowanie karne wobec S. A. o czyn z art. 116 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych na okres próby wynoszący jeden rok oraz na podstawie art. 67 § 3 k.k. oraz orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody w kwocie 59 zł na rzecz (...) z siedzibą w C.. Wartość szkody została ustalona w oparciu o cenę papierowego podręcznika do nauki języka niemieckiego. Pozwany kwotą tę na rzecz powoda zapłacił.

Dowód: wyrok z dnia 24 września 2014 r. S. R. P. –G. J. w P. o sygn. akt (...) , wniosek o warunkowe umorzenie postępowania , oferty nabycia podręczników do nauki języka niemieckiego (akta sprawy o sygn.(...) k. 52-53, 44-45 i 73-74) , potwierdzenie przelewu k.71 .

Na stronie internetowej należącej do powoda o nazwie www.longpress.com.pl znajduje się oferta udzielenia licencji w zakresie korzystania i dalszego rozpowszechniania utworu o nazwie „I. M. D., Libro”, do którego powód posiada autorskie prawa majątkowe. Oferta jest skierowana przede wszystkim do szkół językowych, które w oparciu o treść podręcznika prowadzą kursy językowe. Nabywając licencję szkoły językowe mają możliwość nieograniczonego rozpowszechniania utworu swoim kursantom, w tym drukowania i rozpowszechniania podręcznika wśród swych kursantów. Obecnie w ofercie firmy powoda nie ma podręcznika o tej samej nazwie w wersji papierowej skierowanej do osób indywidualnych. Kiedyś powód umożliwiał kupującym nabywanie podręczników w wersji papierowej (drukowanych i oprawianych przez dom wydawniczy) za kwotę 59 zł.

Obecnie opłata za udzielenie licencji na korzystanie i rozpowszechnianie utworu „I. Metodo D., Libro 1” wynosi 3.500 zł. Opłata została ustalona na podstawie poniesionych przez powoda nakładów na doprowadzenie do powstania podręcznika.

Dowód: wydruki ze strony internetowej (k.4-5), zeznani a powoda na rozprawie z dnia 29.04. 2016 r. (k.146-148), wydruki ze strony internetowej (akta sprawy o sygn.(...), k.44-46).

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej dokumentom oraz ich odpisom i kserokopiom, a także wydrukowi ze strony internetowej, albowiem nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości sądu co do ich prawdziwości i autentyczności. W szczególności pozwany nie kwestionował faktu zawarcia ani treści umowy z dnia 26 marca 2004r., na podstawie której powód nabyła prawa autorskie do spornego utworu.

Jeśli chodzi o wyrok karny to z uwagi na okoliczność, że nie był to wyrok skazujący, a warunkowo umarzający postępowanie wobec pozwanego, Sąd nie był nim związany z mocy art.11kpc. Zważyć jednak trzeba, że pozwany nie kwestionował okoliczności zasadniczej a mianowicie faktu naruszenia praw autorskich powoda, a także tego, że utwór został zamieszczony na portalu chomikuj.pl. na koncie pozwanego w niezabezpieczonym folderze dając tym samym możliwość użytkownikom portalu nieograniczonego dostępu do utworu należącego do powoda. Twierdzenia pozwanego, że jedyną osobą która pobrała plik był powód nie zostały przez niego udowodnione, a jednocześnie - zdaniem Sądu- nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Jeśli chodzi o załączony do pozwu wydruk oferty (...) powoda na rozpowszechnienie spornego utworu, to pozwany zarzucił, że oferta ta została wprowadzona dopiero w dniu 20 marca 2015r. Okoliczność tę powód wyjaśnił w piśmie z dnia 24 listopada 2015r. i twierdzeń tych pozwany na dalszym etapie postępowania nie kwestionował. Podobnie jeśli chodzi o kalkulację szkody przedstawioną w piśmie procesowym powoda z dnia 18 kwietnia 2016r.

Sąd dał w całości wiarę zeznaniom powoda, albowiem były spójne, logiczne i nie budziły wątpliwości albowiem znalazły potwierdzenie w pozostałym materialnym dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy.

Co się tyczy zeznań pozwanego to Sąd nie dał im wiary w tej części, w której pozwany twierdził, że posiadaniu utworu powoda znalazł się nieświadomie. Okoliczność ta w żaden sposób nie została przez pozwanego wykazana. Pozwany nie zaoferował żadnych dowodów potwierdzających, że przypadkowo przeniósł plik innego użytkownika na swoje konto albo osoba trzecia włamała się na jego konto. To pozwany zaś winien wykazać okoliczności wyłączające bezprawność jego działania albo brak zawińienia. Nadto jego wersja jest sprzeczna z zasadami doświadczenia życiowego. Powszechnie wiadomym jest, że chomikuj.pl to strona internetowa oferująca tzw. hosting plików; internetowy dysk, na którym można za darmo i bez żadnych ograniczeń przechowywać swoje pliki (filmy, muzykę, gry, programy, ebooki, zdjęcia, dokumenty i inne). Serwis umożliwia udostępnianie plików innym osobom oraz przeglądanie, pobieranie i komentowanie zawartości kont innych użytkowników. Portal stanowi multimedialną platformę, dzięki której każdy może pobierać pliki z kont innych użytkowników, a także swobodnie się z nimi komunikować. Z tego można wnioskować, iż udział pozwanego w portalu wynikał właśnie z faktu, iż jego intencją było pobieranie i przechowywanie plików oraz udostępnienie ich innym osobom. Skoro pozwany posiadał konto na chomikuj.pl to on był osobą, która mogła zamieścić tam sporny plik. Jeśli chodzi o kwestię rozpowszechniania zawartości pliku, to bezsporne jest, że istniała taka choćby potencjalna możliwość, albowiem strony były zgodne co do tego, że plik nie był zabezpieczony i mógł zostać pobrany przez każdego użytkownika chomikuj.pl. W ocenie Sądu, już ta okoliczność wystarczy dla uwzględnienia roszczenia powoda. Pozwany bowiem zachował się tak, jakby nabył u powoda licencję na korzystanie i rozpowszechnianie utworu. Ustalenie, iż tak naprawdę nikt oprócz powoda nie pobrał pliku mógłby wpływać na ocenę żądania powoda z punktu widzenia art.5kc. Poza swymi twierdzeniami pozwany nie zaoferował jednak żadnych dowodów, które świadczyłyby o tym, iż w istocie nie dochodziło do rozpowszechniania utworu powoda. Z pewnością argumentu takiego nie dostarcza treść wyroku karnego albowiem wynika z niego, iż pozwany bezprawnie rozpowszechniał utwór. Odmienna kwestią jest, że dla przypisania mu przestępstwa wystarczyło, że oskarżyciel ustalił tylko jedno pobranie pliku.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne i zostało uwzględnione w całości.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U.2006.90.631 j.t. zwanej dalej: „u.p.a.p.p”) przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Nie ulega zatem wątpliwości, że podręcznik „I. M. D., Libro 1” jest utworem w rozumieniu prawa autorskiego, albowiem został stworzony przez osoby, które posiadając niezbędną wiedzę i umiejętności, opracowały i napisały materiały dydaktyczne dotyczące języka włoskiego. (...) zostały utrwalone w formie elektronicznej. Okoliczność ta nie była w sprawie niniejszej sporna.

Wedle art. 17 u.p.a.p.p jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Prawa twórcy określone w art. 17 u.p.a.p.p. mają charakter wyłączny oraz bezwzględny, a swoją konstrukcją normatywną nawiązują do instytucji prawa własności, którego treść została określona w art. 140 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2010.06.22, I ACa 345/10, LEX nr 1120117). W związku z czym, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzenia nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach I ACa 1043/00 z dnia 2001.01.16, Wokanda 2002/7-8/74). Z art. 41 ust. 1 pkt. 1 u.p.a.p.p wynika z kolei, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej autorskie prawa majątkowe mogą przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy.

Tym samym powodowi, który nabył w drodze umowy autorskie prawa majątkowe do m.in. utworu „I. Metodo D., Libro 1”, przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i do rozporządzania nim, a więc na każde wykorzystanie utworu przez osobę trzecią konieczna jest zgoda tego podmiotu.

Stosownie do treści art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U.2006.90.631 j.t.) uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od

osoby, która naruszyła te prawa: 1) zaniechania naruszenia; 2) usunięcia skutków naruszenia; 3) **naprawienia wyrządzonej szkody**: a) na zasadach ogólnych albo b) **poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu**; 4) wydania uzyskanych korzyści.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że ochrona autorskich praw majątkowych jest ukształtowana na podstawie szczególnych przepisów określających podstawy roszczeń, których można dochodzić w sytuacji naruszenia prawa. Naruszenie autorskich praw majątkowych następuje wówczas, gdy dochodzi do wkroczenia w zakres cudzego prawa autorskiego. Bezpośrednią postacią naruszenia są wszystkie działania, które polegają na wkroczeniu w cudze prawa autorskie bez zezwolenia, choćby wkroczenie to było dokonywane bez zamiaru lub świadomości naruszenia.

Autorskie prawa majątkowe są chronione w sposób bezwzględny i obiektywny. Zasady odpowiedzialności w prawie autorskim są uregulowane na podstawie modelu odpowiedzialności cywilnoprawnej. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że istniejące szczególne regulacje i rozwiązania, muszą zostać potraktowane jako modyfikacja zasad ogólnych. Dla stwierdzenia naruszenia prawa autorskiego i powstania odpowiedzialności z tego tytułu nie ma zatem znaczenia, czy naruszcicielskiemu działaniu towarzyszyła wina umyślna, nieumyślna, czy też doszło do niego bez winy sprawcy (por. J. Barta, R. Markiewicz, Prawo autorskie..., 2008, s. 175 i n.). **Do kwalifikowania działań naruszających prawa uprawnionych podmiotów wystarczające jest wykazanie bezprawności.**

Oprócz tego należy wskazać, że w art. 79 u.p.a.p.p. zawarta została regulacja odpowiedzialności za naruszenie autorskich praw majątkowych, szczególnie względem ogólnych zasad określonych w art. 415 i n. k.c. **Sposób naprawienia szkody przewidziany w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b u.p.a.p.p. przez zapłatę zryczałtowanego odszkodowania stanowi alternatywny, w stosunku do przewidzianego w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a sposobu naprawienia szkody, na zasadach ogólnych.** Ustawodawca miał bowiem na uwadze trudności dowodowe w zakresie ustalenia rzeczywistej wielkości szkody. Tym samym uprościł sposób dochodzenia roszczenia.

Nie ulega wątpliwości, że powód jest uprawniony do dochodzenia ochrony majątkowych praw autorskich, albowiem nabył je na podstawie umowy z dnia 26 marca 2004r. o opracowanie materiałów dydaktycznych. Ponadto poza sporem jest fakt, że S. A. naruszył swoim działaniem autorskie prawa majątkowe należące do powoda. Działanie pozwanego, jest zatem w świetle przytoczonych przepisów bezprawne, a nadto w ocenie Sądu - zawinione. S. A. musiał mieć świadomość, że nie ma uprawnień do utworu powoda, a umieszczając materiały dydaktyczne „I. Metodo D., Libro 1” w niezaszyfrowanym folderze udostępnia je nieograniczonemu kręgowi użytkowników portalu, bo temu właśnie służy platforma chomikuj.pl. (...) nie można wykluczyć, że pozwany poprzez lekkomyślność albo niedbalstwo nie zdawał sobie sprawy, że swoim postępowaniem może wyrządzić szkodę majątkową powodowi (co nie stanowi okoliczności wyłączającej jego odpowiedzialność). Tym samym powód miał prawo żądać naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej co najmniej dwukrotności, stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Okoliczność, czy pozwanemu można przypisać winne umyślną (z zamieram bezpośrednim albo ewentualnym wyrządzenia szkody powodowi), czy nieumyślną (w postaci lekkomyślności lub niedbalstwa) nie ma żadnego znaczenia w sprawie z uwagi na ograniczenie odszkodowania do jednego należnego wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Zasadniczo spór pomiędzy stronami koncentrował się wokół należnego powodowi odszkodowania.. S. A. stał na stanowisku, że powodowi nie należy się odszkodowanie, gdyż naprawił w całości szkodę, poprzez zapłatę powodowi 59 zł zasądzoną wyrokiem S. R. P. – G. J. wP. (sygn. akt (...)). Powód stał na stanowisku, iż stosowne wynagrodzenie to równowartość opłaty za udzielana licencję, czyli 3.500 zł.

Oceniając wysokość zgłoszonego żądania Sąd, miał na względzie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 15 września 2004 r. (sygn. akt III CK 366/03) wedle, którego wysokość wynagrodzenia przewidzianego w art.

79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904) ustala się według stanu z chwili zamknięcia rozprawy. Ponadto zgodnie z poglądem, ukształtowanym w literaturze i w orzecznictwie, **podstawą ustalenia tego odszkodowania jest wynagrodzenie, które przysługiwałoby uprawnionemu, gdyby osoba naruszająca jego prawa zawarła z nim umowę o korzystanie z dzieła w zakresie dokonanego naruszenia, w chwili dochodzenia naprawienia szkody** (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2004 r., III CK 90/03, OSNC 2005, Nr 4, poz. 66; z dnia 29 listopada 2006 r., II CSK 245/06; z dnia 13 grudnia 2007 r., z dnia 9 października 2014 r. I CSK 563/13; z dnia 8 lutego 2012 r., V CSK 56/11, niepublikowane).

Obiektywne kryteria ustalenia wysokości odszkodowania polegają na zastosowaniu mierników, którymi mogą być średnia wartość rynkowa naruszonego prawa lub wartość innych podobnych praw. **Ustalenie w ten sposób odszkodowania jest oderwane od faktycznej wysokości szkody, której w danym przypadku się nie bada.** Odstąpienie od ustalenia rzeczywistej wielkości szkody jest zatem wynikiem niemożliwości lub ograniczeń w zastosowaniu metod opartych na zasadach ogólnych, które mają swoje źródło przede wszystkim w aspekcie faktycznym i procesowym. Potrzeba wprowadzenia takich szczególnych rozwiązań jest generalnie związana z próbą wzmocnienia pozycji uprawnionego, który mając możliwość formułowania roszczeń odszkodowawczych na podstawie innych przesłanek niż zasady ogólne, uzyskuje teoretycznie łatwiejszy zakres dowodzenia okoliczności faktycznych. Inne sposoby obliczenia odszkodowania, chociaż różnią się znacznie od modelu opartego na zasadach ogólnych, nie wynikają jednak z odmiennych podstaw materialnoprawnych. Nie są to również odrębne roszczenia albo podstawy odpowiedzialności, lecz różne sposoby ustalenia odszkodowania.

Zasadniczą kwestią dotyczącą zastosowania modelu odpowiedzialności opartego na ustaleniu odszkodowania w wysokości opłaty licencyjnej jest niewątpliwie potrzeba określenia relacji tej konstrukcji prawnej, a zwłaszcza jej szczegółowych przesłanek, do ogólnych zasad odpowiedzialności odszkodowawczej. Chodzi przede wszystkim o stwierdzenie, czy uprawniony w przypadku naruszenia prawa wyłącznego musi zawsze wykazywać zmiany w swoim stanie majątkowym w rozumieniu pojęcia szkody, w szczególności doznanych uszczerbków, czy też wystarczające jest, że odwoła się do faktu naruszenia i możliwego zysku, który hipotetycznie utracił.

Uznać trzeba, że szczególny sposób obliczania wysokości odszkodowania modyfikuje schemat wykazywania tradycyjnych elementów odpowiedzialności odszkodowawczej, zwłaszcza ustalania rzeczywistej wysokości szkody. **Wystarczające jest, że w takim przypadku uprawniony odwoła się do faktu naruszenia i możliwego zysku, który hipotetycznie utracił w zakresie wynagrodzenia, które mógłby uzyskać.** Obecne regulacje szczególne wprowadzają zatem mechanizm utożsamiania wysokości odszkodowania z wysokością opłaty licencyjnej z pominięciem niektórych przesłanek ogólnych. Taka metoda naprawienia szkody nabiera samodzielnego normatywnego wymiaru, ze względu na swoje podstawy w szczegółowych przepisach prawnych.

Szczególne rozwiązania dotyczące sposobu naprawienia szkody wymuszają ponadto odstępstwa od przyjmowania mechanizmu adekwatnego związku przyczynowego, przy ustalaniu należnego odszkodowania. Celem takich wyjątków od zasad ogólnych jest wprowadzenie ułatwień dochodzenia wysokości odszkodowania, głównie w zakresie możliwości wykazywania innych przesłanek koniecznych do ustalenia jego wysokości. **Odwołanie się do tzw. abstrakcyjnych mierników, którymi są opłaty licencyjne lub stosowne wynagrodzenie, pozwala ominąć tę część rozstrzygnięcia w danej sprawie, w której ustalana jest wysokość rzeczywistej szkody.** Ustalana jest jedynie wysokość odszkodowania, dla której istotne jest wykazanie związku przyczynowego, ale jedynie w części uprawdopodobniającej relację pomiędzy niedozwolonym zachowaniem sprawcy i ustaleniem wysokości odszkodowania. Ponieważ przy wykorzystaniu takich sposobów ustalenia odszkodowania jego wysokość nie jest weryfikowana z rzeczywistą szkodą, powstaje sytuacja, w której badanie związku przyczynowego ma inny charakter.

Powód wykazał, że jako profesjonalista udziela licencji szkołom językowym, oferując im prawo do korzystania i rozpowszechniania spornego utworu za kwotę 3.500 zł. Kwota ta zamieszczona jest w ofercie (...) powoda, została w toku procesu szczegółowo przez niego wyjaśniona. Za taką kwotę powód udzieliłby pozwanemu licencji, gdyby

ten legalnie zwrócił się do niego o wyrażenie zgody na korzystanie i rozpowszechnianie utworu. Jest to zatem stosowne wynagrodzenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b u.p.a.p.p. Jednocześnie zatem nie można zarzucić powodowi, iż chce się wzbogacić kosztem pozwanego zwłaszcza, że nie domaga się ryczałtu w wysokości dwukrotnego wynagrodzenia.

Sąd doszedł do przekonania, iż niesłuszne jest stanowisko pozwanego, że szkoda została w całości naprawiona poprzez uiszczenie przez niego na rzecz powoda kwoty 59zł (stanowiącej równowartość ceny za jeden papierowy egzemplarz podręcznika). Zgodzić należy się ze stanowiskiem powoda, iż zobowiązanie pozwanego do naprawienia szkody w takiej wysokości w postępowaniu karnym nie może świadczyć o tym, iż taka jest wartość szkody. Po pierwsze w wyroku wskazano, iż szkoda wynosi co najmniej 59zł. Trzeba zaznaczyć, że określony w art. 67 § 3 k.k. obowiązek naprawienia szkody ma charakter środka karnego, którego nie można utożsamiać z obowiązkiem naprawienia szkody na podstawie prawa cywilnego (są to odrębne instytucje prawne w ramach dwóch różnych gałęzi prawa). Obowiązek naprawienia szkody jako środek karny ma na celu nie tylko zaspokojenie roszczeń pokrzywdzonego, lecz przede wszystkim spełnienie funkcji wychowawczej i resocjalizacyjnej skazanego. Z drugiej strony odpowiedzialność cywilna nie koncentruje się na osobie sprawcy i jego czynie, a na naruszeniu praw poszkodowanego i sposobach naprawienia skutków tego naruszenia. Tym samym stosując te dwie, różne instytucje prawne, sądy biorą pod uwagę inne przesłanki.

Pozwany powołał się na okoliczność, iż w postępowaniu karnym ustalono tylko jedno pobranie pliku z konta pozwanego na chomikuj.pl i to pochodzące bezpośrednio od samego powoda. Nie ulega wątpliwości jednak, iż pozwany miał na swoim koncie sporny utwór i potencjalnie każdy użytkownik portalu mógł bez najmniejszego problemu pobrać pliki. Dodać do tego należy, iż uczestnicy portalu chomikuj.pl spotykają się na tej platformie właśnie po to, aby wymieniać się plikami. Niewątpliwie wśród tej społeczności istniał popyt na materiały należące do powoda, a użytkownicy pobierali je, o czym świadczą zrzuty z ekranu załączone przez powoda do pisma z dnia 18 kwietnia 2016r. Wielu internautów mając do wyboru ściąganie utworu za darmo albo za opłatą, wybierze pierwszą możliwość. Niestety istnieje powszechnie błędne przekonanie, że nielegalne pobieranie utworów nie jest moralnie naganne, gdyż nie stanowi kradzieży. Tymczasem każdorazowe nielegalne pobranie utworu powoduje stratę finansową u powoda.

Powyższe oznacza, iż stosowne wynagrodzenie w sprawie niniejszej winno być adekwatne do tego wynagrodzenia jakie pozwany musiałby zapłacić, gdyby zwrócił się do powoda o wyrażenie zgody na umieszczenie pliku na swoim koncie i udostępnianie go innym osobom. Nie ulega wątpliwości, iż jedynym właściwym wynagrodzeniem byłaby opłata licencyjna, a nie opłata za jeden papierowy egzemplarz książki.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie przepisu powołanego na wstępie, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.500zł. Sąd uznał, iż wobec ograniczenia odszkodowania do jednokrotności wynagrodzenia, którego powód mógł dochodzić na podstawie przepisów prawa aktorskiego, brak jest podstaw do zaliczenia na poczet tego świadczenia kwoty uiszczonej przez powoda na podstawie wyroku karnego.

Podstawę roszczenia odsetkowego stanowił art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Mając na uwadze wniosek powoda w zakresie zasądzenia odsetek, te należało zasądzić od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. Należy również wskazać, że moment zasądzenia odsetek jest też zasadny ze względu na przytoczony wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2004 r. (sygn. akt III CK 366/03) wedle którego wysokość wynagrodzenia przewidzianego w art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904) ustala się według stanu z chwili zamknięcia rozprawy. W tym kontekście należy analogicznie zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2000 r. (sygn. akt II CKN 725/98), wedle którego zasądzenie odszkodowania według cen z daty wyrokowania może uzasadniać przyznanie odsetek dopiero od tej daty. Tym samym dopiero od tego momentu dłużnik pozostaje w zwłoce ze spełnieniem świadczenia.

Zgodnie z art. 333 § 3 k.p.c. sąd może na wniosek nadać wyrokowi nadającemu się do wykonania w drodze egzekucji rygor natychmiastowej wykonalności, gdyby opóźnienie uniemożliwiało lub znacznie utrudniało wykonanie wyroku albo narażało powoda na szkodę.

Powód dochodzi roszczenia pieniężnego z tytułu odszkodowania za bezprawne naruszenie jego autorskich praw majątkowych. Niewątpliwie roszczenie nadaje się do wykonania w drodze egzekucji. Niemniej powód nie uzasadnił w jaki sposób miałby zostać narażony na szkodę w razie opóźnienia, a i Sąd takich przesłanek nie znajduje. Tym samym, Sąd oddalił wniosek Z. K. o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, obciążając nimi pozwanego w całości.

Strona powoda poniosła następujące koszty: 175 zł z tytułu opłaty od pozwu, wynagrodzenie pełnomocnika oraz 17 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Jeśli chodzi o wynagrodzenie pełnomocnika to Sąd błędnie przyjął stawkę 1.200zł (zamiast 600zł) obowiązującą w sprawach wszczętych po 01 stycznia 2016r. Jednocześnie omyłka ta nie ma charakteru oczywistego podlegającego sprostowaniu w trybie art.350kpc. W wypadku wniesienia zażalenia na tę decyzję Sąd rozważy zastosowanie art.395§2kpc.

SSO Anna Łosik